

De Heraut

voor de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 98, te Amsterdam.
Inzendingen, die later dan Donderdag 's middags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 29 November 1914. N°. 1923.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz.
Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.20.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

Van de Volëinding

CL.

VIJFDE REEKS.

XII.

Dewelke is het beeld des on-
stijlen Gods, de eerstege-
borene aller creature.
Colossensen 1: 15.

De klaarheid van Gods zelfopenbaring in het creatuur neemt derhalve toe naarmate het creatuur hooger staat. Ze is klaarheid in het plantenrijk dan in het rijk van stof en metaal; in dit plantenrijk klaarheid in ceder en orchidee, dan in wilg en netel; klaarheid weer in het dierenrijk, met opklimming van de made en slak tot adelaar en leeuw; klaarheid, met zeer grooten sprong zelfs klaarheid, in de bezielde creaturen van engelen- en menscheit; in deel verdonkerd in ons gevallen geslacht, en alleen in de engelenwereld, die niet viel, is ze klaar doorzicht gebleven. Maar alle creatuurlijke klaarheid en doorschijnendheid wordt weer op eenmaal geheel in de schaduw gesteld door den Zoon des menschen in zijn staat van verheerlijking. Die verheerlijkte Christus voer op naar een hem toegewezen plaats in het Heelal; in die plaats openbaarde zich de presentie van het Goddelijke Ik in zijn hoogste majesteit; en toen nu Christus op die geheel eenige plek in het Heelal zijn plaats had ingenomen, sprak 't vanzelf, dat de creatuurlijke openbaring, in de menscheit, natuur van den Zoon des menschen alle voorafgaande openbaring in het schepsel, en zoo ook die in de engelenwereld, verre te boven ging. Van het oogenblik af, dat de verheerlijkte Zoon des menschen, en zulks wel tot in zijn lichamelijke, eindige gestalte, de hem toekomende, en hem geheel eenig aangewezen plaats in het groot Heelal had ingenomen, was op die plek de Troon Gods, het Vaderhuis, de allervolmaakte openbaring van Gods tegenwoordigheid, en daarom kan gezegd worden en moet telkens herhaald worden, dat de Middelaar hier plaats nam aan de rechterhand der kracht Gods. God Drieëinig en zijn volkomen beeld in den Zoon des menschen, in heilige weerklaatsing.

Hiermede was in het groote proces der Volëinding het eerste groote rustpunt bereikt. Er was na den val in het Paradijs reeds allerlei voorafgegaan, dat het pad voor dit groote genadebetoon ontsluitte, maar er was dusver nog geen hoeksteen gelegd voor dien nieuwen bouw, die zich volëinden zou in de nieuwe aarde onder een nieuwen hemel. Er was op de eerstgeschapen aarde, nadat 's menschen val den vloek over haar had doen komen, allerlei chirurgische en medische hulp, als we ons zoo mogen uitdrukken, aangebracht. Uit het Paradijs was het levensproces van ons menscheit geslacht overgebracht naar den met vloek bedropten akker met zijn doornen en distelen, met zijn roofdier en pestilentie. Dat was de machtige operatie. En toen kwam de algemeene genade, of de Gemeene Gratie, om het snerven van de wonde te verzachten; en voorts midden in de sfeer van die Gemeene Gratie de eerste ritseling van de Bijzondere genade, zoodat het optreden van Gods uitverkorenen mogelijk werd. Dit liep uit op afzondering van een geheiligd volk; in dat volk scheen 't profetisch licht, sprak priesterlijke vertroosting in de offerande, en openbaarde zich nu en dan reeds wat heenwees op Immanuel. En toen is met de geboorte van Immanuel de indaling van het hemelsche wel reeds gekomen, maar nog gedeelt, omsluitend, in staat van vernedering, zoo dat 't uittiep op Gethsemane en Golgotha. En eerst toen nu op den derden morgen van in dood en graf scheen weggezonden en verloren, in nieuwen glans zich verhief en verrees, brak het nieuwe dat komen zou, door, zoodat nu de hoeksteen voor den nieuwen bouw kon gelegd worden. Dit nu kon niet op deze aarde geschieden, want deze aarde was onherroepelijk veroordeeld en zou te niet gaan, om eerst daarna uit haar puin het vernieuwde leven te doen opkomen. De inzet hiervan nu moest daarom in een geheel andere levenssfeer, onder de heerschappij van een gansch andere orde van zaken, tot stand komen, en dit is geschied op het oogenblik, toen Jezus, in lichamelijke gestalte, in het brandpunt zelf van Gods heilige tegenwoordigheid zijn plaats heeft ingenomen. Hiermede was de eerste steen gelegd, en straks zou de kroonlijst van den nieuwen bouw van het Heelal voltooid zijn. Zoo was nu de Volëinding in te wachten.

Het had Gode behaagd niet voor altoos, gelijk het van eeuwigheid af in het verleden geweest was, op zichzelf, als enkel

Geestelijk Wezen, zonder iets bij zich, voort te bestaan. Zijn eeuwig voornemen waarborgde het straks voortkomen uit het niet van een schier onmetelijke, waarneembare Schepping, en wel van een Schepping, die een tweeledig karakter zou dragen; eensdeels geestelijk in 't onzienlijke, en anderdeels stoffelijk in 't zienlijke. In hoogste harmonie opgevoerd, zou 't creatuur menscheit, dat immers het hoogste product van deze harmonieuze inwerking zou zijn, Gods Beeld om aanbiddende bewondering roepen, en van uit zijn eersten aanvang zou de ontplooiing van deze heilige harmonie tot in de volmaakteid doorgaan, om zoo eerst den vollen afglans van Gods majesteit in zijn Schepping te doen schitteren, en het creatuur tot een ongestoord zalig zijn in Gods nabijheid te roepen. Dat alles nu was verstoord. Het lag in puin. Er moest een nieuwe bouw komen. Die nieuwe bouw is niet van het schepsel, maar van God uitgegaan. Voor dien nieuwen bouw kon God Drieëinig niet 't creatuur bezigen. Dat was er onbruikbaar voor. Daarom is toen de Zone Gods in het creatuurlijke leven ingegaan, heeft onze natuur, als hemzelf eigen zijnde, aanvaard, en heeft zich in 't diepst van onze ellende vernederd. Maar om toen dan ook met behulp van wat hij uit ons en van ons aannam, een nieuwen toestand tot aanzijn te roepen, die, voor ontwikkeling vatbaar, ten slotte als vanzelf op de Volëinding zou uitloopen.

In den Christus waren daartoe alle elementen voorhanden. Hij was van Adams geslacht. Hij droeg onze natuur. Hij was bekleed met onze lichamelijke gestalte. Menscheit was geheel zijn levensopenbaring wat den vorm betreft, en in dien menscheit vorm deed hij hoogere machten werken. Daarom nu heeft de Christus, na zijn verrijzenis, deze aarde, d. i. het terrein waar het oude huis op stond, verlaten, wijl dit huis straks in puin zou vallen, en toen heeft hij in de Engelenwereld zich een nieuw terrein gekozen. Hier is de nieuwe bouw toen begonnen. Maar toch was hij de tweede Adam. En dank zij dit opvaren van Christus ten hemel en van zijn zitting in het gestoelte der verheerlijking, zal eens de vrucht van zijn verhooging daarin schitteren, dat 't God, alles en in allen zal zijn, juist zoodals het bij de oorspronkelijke Schepping beoogd, maar door satans demonisme en 's menschen val verhinderd was. Het zwaartepunt is door Jezus opvaren ten hemel van beneden naar boven verplaatst.

Bedenklijk in hooge mate wordt het nu, indien wij, in dien nieuwen stand van zaken, aan ons heimwee naar Immanuel toegeven, hem ons wel in dien hoogsten hemel der hemelen, in die engelenwereld, in die heerlijke levenssfeer denken, maar geneigd zijn, om hierbij zijn menscheit natuur al te natuurlijk voor te stellen, en er veelszins toe overgaan, om ons aanstonds te verliezen in de aanbidding van den Zoon Gods, d. i. van den Tweeden persoon van de Drieëenheid. En toch hierop stuit men gedurig. Dan wordt de Zoon van zelf met den Vader en den Heiligen Geest in eenheid aangebeden, en ten slotte valt de Middelaar geheel uit, verbleekt geheel de persoon van Immanuel, en komt het er op neder, dat we niet anders doen dan de Deïst, en een God aanroepen. Hiertegen moet zeer ernstig gewaakt, wijl dit ten slotte aan ons geloof en aan onze aanbidding alle Christelijke karakter ontnaemt. Zeker, eens zal het er toe komen, dat de uitverkorenen als heilige eenheid Gods eigen tempel zullen zijn, en geen instrumentele tussenkomst van den Middelaar meer zullen behoeven, maar aan die periode zijn we thans nog niet toe, en we vervalschen onze positie, zoo we ons aanstellen, alsof we tot het volëinde saamleven reeds waren ingegaan. Daarna, zegt de apostel in 1 Cor. XV: 24, daarna zal het einde zijn, maar ook dan eerst. Alzoo, thans bestaat die toestand nog niet. De rechtstreeksche saamleving met den Drieëenigen toef nog. Tot dat die komt, is en blijft er de middenschakel, en die middenschakel is in den Middelaar gegeven. Thans is die Middelaar nog onze Koning. En eerst als 't groote werk geheel volbracht is, dan zal die Middelaar het Koningschap aan God en den Vader overgeven. Maar eer het daartoe komt, moet Immanuel te niet doen en 'te niet gedaan hebben alle heerschappij en alle macht en kracht', en eerst als dit alles zal volbracht zijn, en alle vijand aan Jezus voeten zal liggen, en de laatste vijand, de Dood, zal vernietigd zijn, zal het groote Middelaarswerk volëind wezen, Christus ambt een einde nemen, en met de Volëinding die eenig zalige toestand intreden, waarin God zelf alles en in allen zal zijn.

Zoover echter zijn we thans nog niet. De victorie komt, in beginsel is ze reeds bevochten, maar ze moet nog haar volle uitwerking. Ook wij leven dus nog in den toestand, die door God zelf aan het Middelaarswerk gebonden is, en daaraan zoo lang gebonden zal blijven, tot de Vader zelf er ons van los maakt. Los maakt, wel te verstaan, niet van den Christus, als ons Hoofd, en als de tweede Adam, maar los maakt van den tusschenintredenden dienst van de heilige voorgang, waaronder we thans nog verkeeren. We hebben hier te doen met een verschijnsel, dat op allerlei gebied zich voordoet. Een vader zal zijn kind aan een gouverneur toevertrouwen. Zoolang dit nu aanhoudt, heeft die gouverneur de zorg voor de ontwikkeling van zijn leerling overgenomen. En eerst later, als deze ambtelijke hulp voltooid is, neemt dit gouverneurschap een einde. Dit wil nu niet zeggen, dat zulk een kind, zoolang het onder den gouverneur blijft, niet ook onder zijn vader staat, en niet ook zijn vader te gehoorzamen heeft, en niet ook met zijn vader gemeenschap heeft; maar toch, dat alles is dan voorsnog beperkt. Er is nu een tusschentoestand ingetreden, en de vader zorgt voor zijn kind zeer zeker zelf, maar door de ambtelijke hulp van den gouverneur dien hij aanstelde, en die 't kind te zijner tijd in een meer ontwikkeld staat aan den vader terug zal geven. Zoo is 't met de verhouding van 't kind tot den meester op zijn school, tot den begeleider dien zijn vader hem mee op reis geeft, kortom, bij elke verhouding die daaruit ontstaat, dat de vader een deel van wat anders zijn eigen taak is, op derden overdraagt. Nu kan dit in ons aardse leven zijn oorzaak daarin vinden, dat de vader zelf de noodige kunde mist, of te druk bezet is, of den lust mist, doch dit alles valt uiteraard bij God geheel weg. Hier is een andere oorzaak die het tusschentrede van ambtelijke hulp noodzakelijk maakte. Er was hier verworping door zonde en onheilige verhouding ingetreden. Hier heeft 't kind principieel de goede verstandhouding met zijn vader verbroken. En nu is het herstel van de gewenschte verstandhouding ten deze niet mogelijk, tenzij een derde tussenbeide trede, en dit geschiedt nu in den Middelaar, dien God zelf hiertoe besteld heeft.

Dit ambtelijk Middelaarsambt van Christus doet er nu niet op, om ons van den Drieëenigen God gescheiden te houden, totdat de Volëinding in zal gaan, om ons dan eerst Gode nader te brengen. Reeds nu zegt Jezus zullen wij beide, d. i. God en Middelaar, saam tot u komen 'om woning bij u te maken' (Joh. 14: 23). Soms zelfs schijnt het, alsof Jezus, althans voor zijn Apostelen, zijn Middelaarschap reeds vóór de Volëinding op zij schuift, en de rechtstreeksche gemeenschap met den Vader nu reeds laat intreden. Zeer sterk toch is de uitdrukking die we in Joh. 16: 26 aantreffen: 'Ik zeg u niet dat ik den Vader voor u bidden zal, want de Vader zelf heeft u lief'. Maar toch blijkt bij nader inzien van het verband, waarin Jezus zich alzoo uitdruk, dat hier van uitschakeling van het Middelaarschap geen oogenblik sprake is. Vooraf toch zeide de Heere: 'Tot nog toe hebt gij niet gebeden in mijn naam'; doch 'in dien dag zult ge juist niet anders dan in mijn naam bidden', en de Vader zal u hooren; niet om uwen wil, maar 'omdat gij mij liefgehad hebt', en geloofd hebt 'dat ik van den Vader ben uitgegaan'. Er is alzoo geen sprake van, dat 't Middelaarschap hier opzij zou zijn geschoven. Alles blijft integendeel aan Jezus naam verbonden, en niet minder aan de liefde voor Jezus en aan het geloof aan Jezus. Gedoeld wordt alleen hierop, dat we onder het Middelaarschap van Christus niet van den Vader zijn afgesloten, dat de Middelaar niet tusschen ons en den Vader in staat, om ons van Hem af te houden, maar dat integendeel onze verkleeftheid aan Jezus er van zelf toe leidt, dat we in hem den Zoon Gods vinden, en alzoo met den Drieëenigen God, als we ons zoo mogen uitdrukken, hier reeds voeling krijgen; dat Jezus deze voeling niet belet, maar bevordert; en dat we zoodoende reeds hier op aarde, vóór ons sterven, en vóór de Volëinding, een intiemere, verborgen omgang met onzen God kunnen erlangen, die toch alleen het zalige loon van een waarachtige vroomheid is en zal blijven.

Alleen maar, dit alles wordt ons alleen in Christus geschonken, alleen in ons lid-zijn van zijn Lichaam gegund. Het is alleen de Middelaar in ons, en de Vader is in den Middelaar. Hoe dichter bij Jezus, hoe nader ge aan uw God zult komen. En omgekeerd,

rafel den band die u aan den Middelaar bindt, iets losser, en ook uw gemeenschap met den Vader lijdt schade. Niet uw oogbal ziet de sterrenpracht in Gods schepping, maar het is uw ziel, die door uw oog ziet. Hoe zuiverder nu de verhouding tusschen uw ziel en uw oog is, des te klaarder neemt ge die sterrenpracht waar. Maar dan ook omgekeerd, laat uw oog half toegaan of onklaar worden, en al spoedig gaat 't gezicht voor u teloor, en uw ziel kan de pracht en het schoon der sterren niet meer genieten. Het is dus niet zoo, alsof Jezus tot ons zeide: 'Komt tot mij, en ik zal u alles van den Vader verhalen, maar dan ook niet aan de deur van het Vaderhuis, want zelf moogt ge tot den Vader niet toetreden.' Eer omgekeerd is het Jezus, die u zegt: 'Ik ga heen om u in 't huis van mijn Vader plaats te bereiden. Alleen maar, zonder mij komt ge er niet in.'

Juist daarom echter is het noodig, dat we de menscheit gestalte van Jezus hier niet als bijkomstig beschouwen, of in zwevende omtrekken laten verschieten. De menscheit, de vleeschwording van den Christus is geen bijzaak, is maar niet iets voor zijn omwandeling hier op aarde geweest, maar blijft ook in den staat zijner verhooging een der hoofdbedingen van zijn Middelaarschap. Zelfs de Zoon des menschen zou ons geen zoen hebben kunnen aanbrengen, zoo 't niet de Zone Gods was, die de menscheit gestalte had aangenomen, maar op de Vleeschwording kwam het dan toch aan. Daarop was alles gemunt. Alleen daardoor kon van zoen en heil sprake komen. En dit nu heeft niet alleen zoolang stand gehouden, als Jezus het Middelaarswerk op deze aarde volbrengen moest; maar dit duurde voort in zijn opstanding, en houdt evenzoo aan, nu de Christus zijn verhoogde positie naast den Troon Gods in de wereld der Serafinen heeft ingenomen. Niet natuurlijk, alsof de lichamelijke gestalte van den Christus volstrecte kopie moest zijn van wat hier op aarde in hem gezien is. In de hogere levenssfeer leeft de Christus thans onder andere wetten, in een andere natuurorde, onder andere bedingen. Er trad verheerlijking ook van de lichamelijke gestalte van den Christus in. Toen de Christus na zijn hemelvaart zich aan twee van zijn apostelen openbaarde, zagen ze merkbaar onderscheid. Er was toen reeds zeer duidelijke verandering ingetreden. Wat op Tabor reeds profetisch was getoond, trad sinds nog sterker in. De menscheit gestalte, waarin de Christus thans bij den Troon Gods zetelt, verraaft een gedaanteverwisseling. Doch dit ontnaemt in niets de volle werkelijkheid aan zijn lichamelijke gestalte. De type-mensch bleef in Jezus, en bleef in hem niet alleen onverzwakt, maar komt zelfs nog sterker thans in Jezus uit, dan ze eens in Adam en Eva aanschouwde was. Daarom moet er tegen alle beneveling van Jezus' zichtbare gestalte in onze voorstelling gewaarschuwd en gewaakt worden. Geen verwarring of ver-eenzelviging van den Vader met den Middelaar mag worden toegelaten. De Christus is thans geen 'dienstknecht', meer, inzoo-ver in de dienstknechtgestalte de zelfwegwerping, zelfvernietiging en vernedering sprak, maar ambtelijk gaat zijn onderdaanschap nog steeds door. Het Koningschap, dat hem thans verleend werd, is een verleende soevereiniteit. In God Drieëinig alleen is 't alles oorspronkelijk, autonoom en sovereen, bij den Middelaar daarentegen alles verleend, opgedragen en toegekend. In dien zin nu kan ook thans nog van den Christus gesproken worden als orgaan, instrument en werktuig, waardoor de Vader zijn werk volbrengt.

Dit werk is niet enkel het werk der Verlossing, maar evenzeer het werk der Voltooiing. Ware de eens zoo heerlijke engel, die nu duivel werd, niet in zijn tegendeel omgeslagen, en dus ook op deze aarde geen val ingetreden, toch zou 't daarom niet tot in alle eeuwigheid gebleven zijn, gelijk God 't in het Paradijs uit liet komen. Het Paradijs, er kan niet genoeg nadruk op gelegd, was het begin, het stond in den eersten graad, het vertoonde een Schepping die goed, zeer goed was, en waarin van 't onheilige niets te bespeuren viel, maar 't was nog niet het monument van Gods scheppend alvermogen in zijn hoogsten graad. Wat ons door de Profetie in 't nieuwe Jerusalem, onder den nieuwen hemel en op de nieuwe aarde wordt voorgespiegeld, zal in ultrenemende heerlijkheid de pracht van het Paradijs zeer verre te boven gaan. Het eerste werk Gods na de Schepping bestond alzoo daarin, dat Hij de wereld uit haar kindergewaad, als 't zoo gezegd mag, zou overleiden in den toestand der volkomenheid,

Dit werk is toen door den val in zijn voortgang gestoord, maar op zich zelf was dit 't groote werk Gods dat vanzelf uit de Schepping voortvloede. Doch na de demonisering van satan en den val van Adam kwam hier nu een tweede werk Gods bij, t. w. het helen van de breuke en het bieden van waarborg, dat de geheele breuke zich niet door nieuwe scheur herhalen kon. Dit tweede werk nu vindt zijn rustpunt in Golgotha, maar wordt voortgezet tot den einde toe. D.w.z. al wat redbaar is moet in volstrekten zin gered worden; wat niet redbaar is, moet worden uitgestooten, en wat in de eeuwige glorie ingaat, mag geen smet en rimpel meer vertoonen. Die twee machtige werken Gods, de opvoering van de Schepping tot haar hoogsten graad, en het wegnemen uit onze menschenwereld van alle onheilheiligheid, zijn niet afgezonderd gebleven, maar vermengd en ineengevloerd, en het is door den Middelaar dat eens op die beiden 't 'Het is volbracht' van het Kruis toepasselijk zal zijn.

Het is het gebroekene en het onheilheilig, na den val, dat hierbij het Middelaarschap onmisbaar maakt. Zoodanig ons menscheit geslacht, met inbegrip van den kring van uitverkorenen, thans in deze wereld staat, ontbreekt ons de kracht van het gave en onvervalschte, die bij eerste schepping ons werd ingeschapen. Niemand onzer is in den opzet van zijn innerlijk bestaan meer heel. De spanveer van 't eeuwig leven is in ons allen gebroken, en daarom kan uit ons, zoo als we nu zijn, geen herleving of betering opkomen. Vandaar de noodzakelijkheid, dat we ingeënt worden met zuiverder lot, en dat de gaafheid van onzen levenswortel ongeschonden uitging kan vinden. Dit nu is in Christus geschied en kon alleen in Christus geschieden, wijl in Hem de gaafheid, de zuiverheid door niets gestoord was. Het heilige in hem leed door zijn vernedering niets. Zelfs toen hij de klacht overnam: 'een worm en geen man', was alle doodelijk element van het on-gave en onheilheiligte uitgesloten. Waar het nu tusschen God Drieëinig en ons menscheit geslacht op wegname van die scheur, zoodat die onzichtbaar werd, en op voltooiing van de zuivere heerlijkheid aankwam, kon geen gewoon mensch als orgaan of instrument om ten behoeve dien dubbelen dienst doen. Dat machtige werk kon niet tot stand komen, of er moest een volstrect gave aanvang en een smetteloos heilig uitgangspunt gegeven worden. Dit kon niet uit ons opkomen. God alleen kon 't ons toebrengen. Dit heeft God toen gedaan, en vandaar dat we in alles van de gebondenheid aan den Middelaar afhankelijk zijn. Niet maar op Golgotha, maar evenzoo nu. Denk u den Middelaar als nu, na het Kruis, terzijde geschoven, en nooit en nimmer zou de Volëinding kunnen ingaan. Het werk is principieel, maar volstrect niet actueel met het Kruis ten einde gebracht. Het Middelaarswerk is al deze eeuwen na de Hemelvaart doorgestaan. Het gaat nog elken dag, en elk uur door, en het kan geen einde nemen, zoolang het gansche tweeledige werk niet voltooid of volmaakt is. Het moet af zijn, zal de Volëinding ingaan.

Nu zijn er die gewild hebben, dat eens, als dit werk, in zijn tweeledigen zin volëind zou zijn, alsdan die Christus ook geen reden van bestaan meer zou hebben. Natuurlijk wel als Zone Gods, maar niet meer als Zoon des menschen. Als een krijg die te voeren is, gelukkig voltooid is, en de absolute zekerheid intreedt, dat deze krijg niet kan noch zal vernieuwd worden, dan vervalt elke reden om nog een leger of vloot in stand te houden. Welnu, geheel het Middelaarschap is door God ingesteld als een afdoende middel om de vijandige macht, die om Gods hemelsch paleis het beleg had geslagen, aan te vallen, te verdrijven en te vernietigen. De apostel stelt het opzettelijk zoo voor, en Jezus zelf stond tot den einde toe onder de gewaarwording van een vijandelijke macht die hem belagde. Reeds de verzoeking in de woestijn deed dit uitkomen. 'Overste' is een militaire naam, en tot tweemaal toe qualificeert Jezus den satan als den 'overste', d. i. als den commandant van de vijandelijke macht die de wereld tegen hem overstelde. Hiermede nu hangt 't saam, dat de apostel, sprekende van het einde van 't Middelaarschap, 't al saamvat in de ééne betuiging, dat het groote werk dat eens voltooid moet worden, hierin bestaat, dat alle vijanden van God en zijn Koninkrijk in een niets sparenden krijg aangevallen, overwonnen en vernietigd worden, zoodat 't ten slotte alles aan de voeten van den Middelaar ligt. Is het hiertoe nu eenmaal gekomen, dan spreekt 't vanzelf, dat de strijd uit heeft, gelijk dit ons in de Openbaring dan ook klaarlijk getoond wordt.

Al wat tegen God over stond of den strijd tegen het heilige opnam, verinkt eenmaal in volslagen machteloosheid. Gevaar dat de breuke van het Paradijs zich herhalen zou, bestaat dus niet meer. De volharding der heiligen is hier uitloei van. Gelijc de niet-gevalen engelen, die eenmaal Gode trouw zijn gebleven, niet weer in verzoeking kunnen komen, en alzoo eeuwiglijk Gode trouw blijven, zoo zal ook na de terugkeer van de vijanden Gods, onder de heiligen des Heeren alle gevaar, alle kans, alle mogelijkheid om nogmaals verleid te worden, zijn buitengesloten. Er zal dan in de nieuwe levensfeer waartoe we ingaan, niets meer te verzoeken, niets meer te reinigen, niets meer te heiligen zijn, en geen enkele burcht onzes Gods zal meer tegen zijn vijanden behoeven verdedigd te worden. Alle die vijanden Gods toch zullen dan verzonken zijn in den pool der zelfverloering. Het Middelaarswerk is dan geheel voltooid, en het zou niet uit te denken zijn, wat stuk van het Middelaarswerk alsdan nog te doen viel. Doch hieruit volgt in het minst niet, dat daarom de Christus alsnu ware weg te denken, of althans, dat hij op zou houden de machtige pilaar in Gods tempel te zijn. Zelfs op chirurgisch gebied doen zich hiervan voorbeelden voor. Men is thans er in geslaagd, om stukken van iemands lichaam waar verderf inkam, weg te nemen, en er voor in de plaats gelijcsoortige stukken van andere lichamen in te voegen, die er dan ingroeien en de actie van het lichaam geheel herstellen. Is nu zulk een kunstige operatie gelukt, dan zegt men later niet, dat nu het ingezette stuk wel kon gemist worden. Integendeel, men voelt en overziet, dat de insetting van het eerst vreemde deel niet slechts noodig was, om het lichaam te redden, maar dat het, eenmaal in het lichaam opgenomen, er in moet blijven en de zuivere gesteldheid van het lichaam moest helpen in stand houden. En zoo is 't ook hier. De Middelaar is onzer één geworden, is van ons Lichaam 't Hoofd, en blijft dit eeuwiglijk. Het organisme blijft, wat wegvallt, is alleen het ambtelijke instituut.

Dr. A. K.

„Wat buigt ge u neder, o, mijne ziele“.

Wat buigt ge u neder, o mijne ziele, en zijt onrustig in mij? Hoop op God, want Ik zal Hem nog loven voor de verlossingen zijns aangezichts. Psalm 42 : 6.

De éne maal hooren we van den Psalmist de angstige uiting: „Mijn ziel is zeer verschrompt“, en een andere maal heet 't op zijn lippen: „Mijn ziel is doorknagd van verdriet“. Het begint met den schrik, met de angstige gewaarwording, die u in uw innerlijk wezen overvalt, en als die schrik niet wijkt, en niet in 't geloof overwonnen wordt, dan gaat de ziel lijden, dan komt ze er niet meer boven op, dan vertoert ze inwendig, weet zich niet meer te verdedigen, en wordt doorknagd. Zoo raakt alle moed verloren. De ziel kan zich niet meer oprichten, veel min opheffen. Ze hangt. Ze kan niet meer. Ze buigt zich neder, en dan is er ten slotte niets dan bange onrust die u telkens overmeestert. Die geestelijke toestand nu heeft zijn wegslepend, roerendschoone uitdrukking gevonden in wat in Gods Kerk nu reeds sinds dertig eeuwig de opgekomen schare altoos weer machtig aangrijpt, en bezielt, als het onder de gewelven van het bedehuis zacht, en toch zoo treffend galmen mag:

O, Mijn ziel, wat buigt u neder, waartoe zijt ge in mij onrustig, Voed 't ons vertrouwen weder, Zoek in 't Hoogen lot u lust. Menigwer heeft Hij uw druk Doen veranderen in geluk, Hoop op God, als 't oog naar boven! Ik zal God, mijn God, nog loven.

Wat vers, door heel de schare, in Gods huis te hooren zingen, troost en heiligt. Hoevelen zijn er niet alle eeuwen door geweest, die met een bezwaard hart ter kerke opgingen, en die, als dit roerend schoone vers werd ingezet, en stil en plechtig uitgezongen, den troost van Boven in hun ziel voelden nederdalen.

O, Het zingen van dat vers heeft wonderen van vertroosting verricht.

Ook in de bange dagen, die we thans meer doorkruipen dan doorleven, leeft de gemeente aanstands weer op, zoo het dat vers is, dat van den kansel wordt opgegeven, en wat nog meer zegt, op zachten, roerenden toon van den kansel nader worden voorgelezen.

Reeds die plechtige voorlezing stemt, en doet goed, en als dan het orgel den zang zacht inzet, dan is 't of de benepen ziel, in dien zang meeglijdend, zich bij elken regel meer ontlast gevoelt, en als 't vers ten einde loopt, met een gevoel van vernieuwing den slotregel met kan zingen: „Ook ik zal God, mijn God, nog loven.“

Volgt daar dan nog een predicatie op, die met het gezongen lied in heilige harmonie, die ziel inwendig bejelen mag, dan is er ontlichting, ontspanning, vrijmaking van de ziel in Gods huis gewrocht, en thuis gekomen ziet men het elkander aan, dat de blik zich weer vrijzet tot onzen God opheft.

Het geheim van de stille werking van dit lied ligt in de onderscheiding, die er zich in uitsprekt tusschen uw ziel en uw persoon, of gelijc men wel zegt, uw ik. Want merk er op, het is niet God, die tot u ziel zegt: „Wat buigt ge u neder“, en dat is niet de ziel, die in Gods huis, of een u minnend vriend, die u vermanen komt, dat ge u niet zelf niet zoo moogt nederbuigen. Neen, zij zelf zijt 't die u zelf hier toesprekt, die uw eigen ziel wakker roept, en die zelf uw eigen ziel bestraft, dat zij zich niet zoo moedeloos en geloofloos mag laten inkraken.

Op dit onderscheid tusschen uw ziel en uw diepste ik wijst de Heilige Schrift u telkens, en zoekt dan uw diepste ik in uw nieren. Er is dan van tweelei sprake, van uw hart, d. i. dan uw ziel, en van uw nieren. Zoo heet het: „Ik de Heere doorgrond niet alleen het hart, maar proef ook de nieren. Het is God, 'd'ie de nieren en het hart ziet.“ Bij Job hooren we de bittere klacht, dat niet alleen zijn hart verward is, maar dat ook zijn nieren doorsple-

ten“ zijn. En als er angst is in 't herouwen, smeekt de zanger: „Toets mijn hart, maar ook mijn nieren.“ Althans die twee. Ons hart, onze ziel, is dan die meer uitwendige kant van ons wezen, waarin ons zenuwleven, ons aderenweefsel, onze eerste aandoeningen en gewaarwordingen zich roeren, maar diep daaronder, als in den wortel van ons innerlijk wezen is dan onze persoon, of wilt ge ons ik, dat in onze nieren zich pleegt te verborgen, maar ook daaruit kan opkomen, den staat der ziel beoordeelen kan, en als die staat der ziel misging, haar op kan roepen, haar toe kan spreken, haar aan kan grijpen. En zoo is 't ook hier, waar de ziel inzonk, en waar nu het hooger ik in ons, die ziel zacht en teeder bestraft komt, door dit roerend zeggen: „Wat buigt ge u neder, o mijne ziele, en wat zijt ge onrustig in mij!“

Dat innerlijke ik in de nieren is de plaats in ons wezen, waar het geloof licht ingeworfeld, en dat daarom de rechtstreeksche gemeenschap met onzen God oefent.

De ziel is de buitenkant. Uw ziel brengt u in aanraking met de buitenwereld om u heen. In uw ziel vangt ge op al wat u uit het volle leven, uit uw omgeving, uit uw lectuur, uit de herinnering toekomt. Is dit nu blijde, dan leeft uw ziel er onder op. Maar ook, is dit droef en drukkend, dan buigt het uw ziel ter neder, en verliest ge den levensmoed.

Maar heel iets anders is 't, als 't geloof dan daartegen in gaat werken. Dan waakt dit geloof uit uw nieren op. Dan wordt dit geloof door den Heiligen Geest geprikkeld, om tegen die misnoedigheid van uw ziel in te gaan. Dan werkt tegen den drukkenden invloed van de wereld op uw ziel, de heilige druk van God op uw geloof in, en alzoo schiet er dan ook in uw ziel weer heilige veerkracht. „Wat buigt ge u neder, o mijn ziele, hoop op God!“ met onmiddellijk daarop het antwoord: „Ik zal Hem nog loven, want Hij is de verlossing mijns aangezichts, mijn God!“

Van dat nederbuigen der ziel ontwaakt ge ook nu weer zoo vaak de uitdrukking in de misnoedige trekken waarin veler ziel zich uit 't op gelaat. Het kan een nederbuigen zijn omdat te zware last u drukt; een nederbuigen, omdat uw kracht in u is uitgeput, en ge niet meer kunt; een nederbuigen omdat ontzetting u aangrijpt bij het optien tegen de macht des verdriets, die als uit de wolken op ons nederinkt. Maar altoos is het toch een nederbuigen van uw ziel, omdat ge worstelt met een macht waar ge niet tegen op kunt, met een onzekerheid die u soms vertwijfelt doet, met een vrees die knaagt aan uw levensvreugd, en met een angst voor wat de toekomst ook over u ghehangen kan.

Nu zult ge zulke oogenblikken ook vroeger mischienen doorleefd hebben in uw persoonlijk, in uw huiselijk leven, bij een u lieven kranke die met den dood worstelde, bij een hevige verlies in zaken, dat u met ondergang bedreigde, of bij een kwetsend verdriet u door onlieve menschen aangedaan. Maar zoals dit nederbuigen van de ziel thans vaak heele kringen aangrijpt, overkomt 't u nu voor 't eerst. Zoo demonische verstoring van alle vreugde en vrede als thans over heel ons werelddeel licht uitgesproken, heeft zelfs de oudste van jaren onder ons nimmer beleefd, en nooit en nimmer meegemaakt. Ge zoudt als in een arke willen vluchten, zoals er een zondvloed schijnt aan te golven.

Het zich nederbuigen van de ziel heeft dan vooral in het land waar de oorlog reeds uitbrak, maar toch ook in ons land, proportien aan die we vroeger nooit gekend hebben. Ge zult 't, als eens de vrede weer mag getekend worden, aan de cijfers van zelfmoord in alle landen zien, ge zult 't merken aan 't vele sterven door beroerte, ge zult 't ontwaren kunnen in den sterken aanwas der bevolking in onze krankzinnigengestichten. Het is zoo bange!

Er woelt een angst, er is een knagen aan de ziel, er is een innerlijk ontzenuwd worden, dat het leven o, zoo donker en zoo somber tinten kan.

Doet nu wat ge wilt, om die nedergeboegen van ziel het hoofd weder te doen opheffen, geef afleiding, vermaak ze door spel, of laat ze in den drank zichzelf vergeten, o, 't helpt alles allicht voor een enkel oogenblik, maar eer de avond is gedaald, buigt de misleide en misbruikte ziel zich nog dieper ter neder.

Er is maar één geestelijk mystieke kracht, die de te sterk nedergeboegen ziel weer kan opheffen, en die kracht is hoe zich realiteit opheffen van het geheel, in uw ik, uit het verborgen leven van uw nieren, om uw ziel te bestraffen, om uw ziel aan te grijpen, om uw ziel zich niet voor de somberheid van 't leed, maar weer voor God, en voor God alleen, te doen nederbuigen.

Verhelpe onze God ook u daartoe.

En dan, ge zult 't zien, weerklinkt ook van uw lippen, eer het avond is, weer de diepe, blijde geloofsuiting: „Ik zal niet meer klagen, maar loven, Hem loven voor zijn verlossing, want Hij is en blijft ook mijn God.“

Dr. A. K.

Amsterdam, 27 Nov. 1914.

Op de quaestie van het doctoraat gaan we thans niet verder in. Ongetwijfeld was deze zaak voor de Synode de hoofdschotel op het Synodale menu en heeft de beslissing, die de Synode daaromtrent genomen heeft, het meeste belang, omdat deze beslissing een beginsel raakte. Maar nu de Synode over deze quaestie uitspraak heeft gedaan, en wel een uitspraak waarover we ons van ganser harte verblijden, is er geen reden voor ons om na te pleiten. Roma locuta, causa finita — nu de Synode gesproken heeft, is de zaak beslist. Het was alleen noodig om tegenover min juiste voorstellingen in de pers de juiste toedracht der zaak te melden en de beteekenis van de Synodale beslissing in het rechte licht te stellen.

Wat den overigen arbeid der Synode betreft, kunnen we volstaan met kort die onderwerpen aan te stippen, die van meer algemeen belang zijn en die de richting aanwijzen, waarin ons kerkelijk leven zich beweegt. Daarbij zij in de eerste plaats de aandacht gevestigd op de Zending, die verreweg het grootste deel van den tijd in beslag heeft genomen, zoo zelfs, dat de vraag wel rijzen moest of, wanneer dit crescendo gaat, er nog wel behoorlijk tijd voor andere onderwerpen zal overblijven, althans wanneer de Synode in twee weken haar arbeid wil afdoen. Niet geheel ten onrechte is er dan ook op de Synode zelve over geldaagd, dat de arbeid te overhaast moest geschieden. Waar de leden der Synode 's morgens en

's middags de Synodale zittingen moesten bijwonen, 's avonds commissievergaderingen hadden en de rapporteurs dan nog hun nachtrust moesten opofferen om de rapporten bijtijds in gereedheid te brengen, daar werd metterdaad te veel van hun kracht geveerd. Zulk een ingespannen arbeid kan men niet twee weken lang geregeld volhouden en toch frisch genoeg van geest blijven om rapporten en voorstellen, die op de Synode worden voorgedragen, behoorlijk te volgen en de juistheid der voorgestelde conclusies te beoordeelen. Daarbij komt, dat deze rapporten slechts bij hooge uitzondering gedrukt en voor de behandeling aan de leden der Synode worden ter hand gesteld, zoodat in verreweg de meeste gevallen volstaan moet worden met naar de voorlezing van een rapport te luisteren, wat vooral in een groot kerkgebouw, waar de acoustiek slecht is, geen geringe bezwaren oplevert. Het gevaar is dan ook niet denkbeeldig, dat meer dan één voorstel wordt aangenomen meer in goed vertrouwen op de wijsheid der commissie van praedijces, dan omdat de leden der Synode zelfstandig een oordeel hadden gevormd over de juistheid der voorgestelde conclusies. Nu waren er ditzelfde zeker exceptionele omstandigheden, die het gewenscht maakten, dat de Synode niet langer dan twee weken samenkwam, maar de neiging om de Synode zoo kort mogelijk te laten duren, heeft zich niet alleen op deze Synode openbaar. Het is daarom, dat er wel eens publiek op mag worden aangedrongen, dat de Synode of langeren tijd neme om rustig haar agenda af te werken, en aan de leden der Synode gelegenheid worde gegund vooraf kennis te nemen van de rapporten en conclusies, liefst over belangrijke zaken in druk, of dat men anders de bepaling wijzigt, dat de Synode alleen om de drie jaar vergadert. Een tusschentijdsche Synode, geheel aan de Zending gewijd, zou het gewone Synodale agenda belangrijk ontlasten. De Zending kon dan beter tot haar recht komen, en er zou voor de gewone Synode meer tijd overblijven om haar aandacht te geven aan die zaken, die het eigen leven der Kerken aangaan.

Gelukkig is het bezwaar, waarop we wezen, voor een deel ondervangen, doordat Zendingdeputaten een uitvoerig rapport over hun arbeid met de daarbij gevoegde voorstellen vooraf aan de leden der Synode in druk hebben doen toekomen. Dit livij rapport, dat tot een boekdeel in folio-formaat was uitgegleden, en den opsteller Dr. Hania alle eer aandeed, om de duidelijkheid, voorstelling, en groote nauwkeurigheid, diende wel om te doen zien, welk een uitbreiding de Zending onzer Kerken heeft gekregen en gaf een uitnemmen indruk van den ijver ook der Zendingdeputaten. Zier ingrijpende besluiten voor de Zending zijn er op de Synode echter niet genomen; hoofdzak was de vraag, die ook voor de Synode tot veel polemiek in de pers aanleiding had gegeven, of onze Kerken zich voortaan met alle kracht zouden toelagen op den Zendingarbeid in de Buitenbezittingen of tot hun Zendingsterrein op Midden-Java zich zouden beperken. Wel hebben we ook een Zendingstop in de Buitenbezittingen, doordat onze drie provincien in het Noorden Soemba, Soemba, maar hoofdzakelijk ligt ons arbeidsterrein ook op Midden-Java, waar onze Zending te arbeiden heeft te midden van een Mohamedaansche bevolking. Waar nu van meer dan een zijde door kenners van Indie getuigd werd, dat de animistische volkeren in de Buitenbezittingen vooral na de uitbreiding van ons gezag onder Gouverneur-Generaal Van Heutz geschokt waren in hun voorvaderlijke religie en wel bereid waren van godsdienst te veranderen, en tevens er op gewezen werd, dat de Mohamedaansche zendelingen gereed stonden om van deze gunstige gelegenheid gebruik te maken om deze volkeren tot den Islam te bekeeren, moest de vraag wel opkomen, of hierin geen providentieele roeping lag om den Zendingarbeid onder die volkeren met kracht ter hand te nemen, ten einde dit gevaar af te weren. Om-trent de wenschelijkheid van zulk een krachtige poging, om den Zendingarbeid ook in de Buitenbezittingen ter hand te nemen, bestond dan ook eigenlijk geen verschil, maar wel deed zich moeilijkheid voor, wanneer de vraag aan de orde kwam, hoe dit door onze Kerken geschieden kon, wanneer ze althans den arbeid op Midden-Java niet wilden inkrampen of beperken. Niet alleen toch, dat al onze Kerken reeds een Zendingsterrein hebben, maar de voorbereiding van de reeds geoccupeerde terreinen zal bij krachtige voortzetting van dezen arbeid zooveel offers aan geld en kracht kosten, dat het bijna ondoenlijk schijnt, daarnaast nog een eenigszins betekenenden misbaarbeid in de Buitenbezittingen te ondernemen. De Synode heeft nu zich eenparig uitgesproken, dat ze er niet aan denkt, om ter wille van de Buitenbezittingen den arbeid op Midden-Java in te kringen of te beperken, maar over het vraagstuk, hoe de Buitenbezittingen bereid moet worden, nam ze nog geen beslissing. Alleen werd besloten, dat Dr. A. Kuiper op Azeag der Synode daarover voorstellen zou doen aan Deputaten van de Zending, en zoo zal de vrucht dezer besprekingen ongetwijfeld wezen, dat we op de volgende Synode des-aangaande wel voorstellen zullen krijgen. Van de baan is de zaak dus niet; ze blijft ahangig. Maar zoolang deze besprekingen inter parietes gevoerd worden, zal het wijs zijn zich van polemiek over deze quaestie te onthouden. Voorts valt nog te vermelden, dat de Synode op voorstel van de Kerk van Amsterdam besloten heeft, haar krachtige medewerking te verleenen om den Zendingarbeid ter hand te nemen onder de Chinezen op Midden-Java, en wat van niet minder beteekenis is, dat aan

Zendingdeputaten is opgedragen, zich te bejaven om te komen tot aanstelling van een wetenschappelijk man, die op Java principieel de bestrijding op zich zal nemen van de valsche religie en tevens als taakgeleerde leiding zal geven aan de taalstudie der missionaire Dienaren.

De „Zendingen-professor“, reeds op de Synode te Middelburg geëischt, schijnt dus op de komst te zijn. Als het nu Zendingdeputaten maar gelukt, daarvoor een geschikt man te vinden.

Een internationale organisatie der Protestantse kerken.

De heer Kuiper vraagt ons nog eens en voor 't laatz het woord, om een internationale organisatie der Protestantse Kerken te bepleiten. Hij schrijft daarover het volgende:

De Prot. Kerken, internationaal georganiseerd.

Geachte Redactie!

Volkomen stem ik het u toe, dat de „Evangelische Alliantie“ niet kan optreden als wettige vertegenwoordiger van de Protestantse Kerken, omdat ze hiertoe geen mandaat bezit, als zijnde een vereniging van privaatspersonen. Maar zou ik nu nog met de vraag toe mogen komen, of het niet wenschelijk, ja noodzakelijk is, dat de Protestantse Kerken in alle landen der aarde, op den grondslag der Apostelen en Profeten, zoodra de oorlog heeft uitgewoed en de vrede in Europa is weergekeerd (want op het oogenblik is het er geen tijd voor) zich met elkander in verbinding stellen, ten einde een internationale organisatie tusschen haar tot stand te brengen en deputaten te benoemen (gelijc de Geref. Kerken in Nederland deputaten voor de Hooge Overheid hebben), ten einde voor de algemeene belangen van het Protestantisme op te komen? Gelijc bekend is, heeft de „Evangel. Alliantie“ indertijd ook veel voor de vervolgde Protestantisten in Spanje en Rusland gedaan en verschillenden hunner uit den kerker bevrijd. Men denke slechts aan de geschiedenis van Don Manuel Matamoros in Spanje.

Ik zeg: „Op den grondslag van Apostelen en Profeten“, want veel, dat zich als Kerk aandient, is daarom nog geen Kerk. Eerste vereischte is dus, dat men toeziet, dat de grondslag goed is, want niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeen gelegd is, n.l. Jezus Christus. Doch op dat fundament wordt verschillend gebouwd: goud, zilver, kostelijke stenen, hout, lood, stoeptien, doch hoedanig gelijcwijs werk is, zal het waar beproeven. Wat de verschillende Kerken op dat eenige fundament bouwen, moeten wij, als wij samen willen werken, niet veroordeelen; het louteringsproces moeten wij aan het vuur overlaten. Doch de zich samen organiserende Prot. Kerken in de verschillende landen moeten het over het fundament, n.l. Jezus Christus, eens zijn, en dat wel, naar mijn bescheiden meening, zoodat het fundament omvatten is in de „Twaalf Artikelen des Chr. Geloofs“. De Apostolische Geloofsbelijdenis zou ik dus als grondslag der organisatie willen hebben, terwijl iedere Kerk natuurlijk het recht behoudt, hare belijdenis nog nader te omschrijven. De nationaliteiten zijn, door Gods bestel, historisch geworden. Wij mogen ze dus niet niksken en alteminst wegcijferen, doch ze moeten, als elk persoonlijk karakter, gereinigd en geheiligd worden. En de Kerk, die geroepen is, een licht op een kornemaat, een stad op een berg, een baken in zee te zijn, mag haar blik niet door het nationalisme laten benevelen. Zij, die geroepen is, vóór te gaan en de volkeren te wijzen op Gods Woord als een licht op het pad, moet eenzijdig partij kiezen tegen valsch internationalisme, dat alle onderscheid tusschen de volkeren wil weg nemen en met het historisch geworden niet rekent, en anderszids tegen eenzijdig nationalisme, dat de volkeren met valsche leuzen misleidt en in oorlogen wikkelt. Bij behoud van eigen vrijheid en volkomen zelfstandigheid, is het daarom gewenscht, ja noodzakelijk, dat de Prot. Kerken in de verschillende landen der aarde, op het fundament van Gods Woord, met elkander in contact komen, opdat zij niet door een valsche nationalisme gedwongen worden, met valsche leuzen in te stemmen en onzuivere adviezen te geven.

Doch ook om een andere reden is een internationale organisatie der Prot. Kerken noodzakelijk. De geloovigen toch moeten acht geven op de teekenen der tijden. De Heiland heeft gezegd, dat Hij ook nog andere schapen heeft, die van dezen stal niet zijn, en die moet Hij ook toebrengen. En het zal worden (wie hadde onder eenen Herder?). En nu moet de gemeente des Heeren, als de wijze maagden in de gelijkenis, hare lampen nemen en met de lendenen omgord, den Hemelschen Bruidegom tegemoet gaan. Dat moet niet een deel der Gemeente doen, of enkele deelen, maar de gehele Gemeente, in al hare geledingen, zoodat verspreid is in de verschillende deelen der aarde. Geen deel mag achter blijven, maar al de geledingen van 't Heeren Gemeente moeten zich op den weg begeven met de lendenen omgord en brandende de lampen. „Ziet de Bruidegom komt, gaat uit Hem tegemoet!“ Dat woord klinkt haar voortdurend in het oor. De geheele verschijning van den Heiland was internationaal. Door het internationaal bevel van den wereld-Kaiser Augustus, dat de „ghehele wereld“ beschreven moest worden, werd de Heiland niet in Nazareth, maar in Bethlehem geboren. En het Oosten kwam naar het Westen, om Hem daar te begroeten. Bij zijn Kruisdood waren al de in dien tijd meelevende volken vertegenwoordigd. Het vonnis werd aan Hem voltrokken door vier soldaten van het heil, dat bijeen vergaderd was van de vier rinden of winden der aarde. En het opschrift zijner verschijning (tevens het handschrift onzer uitspraak), was geschreven in de drie wereld-talen: Hebreuwsch, Grieksch en Latijn, zijnde de eerste Polyglotte, het Evangelie, geschreven in al de werelt-talen. Een Simon van Cyrene, die uit Afrika kwam, droeg Zijn Kruis. Een Pilatus, die uit Rome kwam, schreef Zijn vonnis, en Joden als Nicodemus en Josef van Arimathea, zorgden voor een begraving, die den Rechtvaardige toekwam.

Indien U, geachte Redactie, nog even de goedheid wilt hebben uwe gedachten te zeggen over de internationale organisatie (een vrij verband) van al de Prot. Kerken in de verschillende landen der aarde op den grondslag der Apostolische geloofsbelijdenis, zult U mij en velen met mij zeer verplichten en ik zal U over dit punt niet meer lastig vallen zonder dat U dit weest.

In de hoop nog een keer Uwe gastvrijheid te

mogen gemeten, ben ik, bij voorbaat mijn dank betuigend, na heile en groete.

Uw d. w. d. n.

J. Kuiper.

Zetw. v. d. d. 3 Nov. 1914.

Het denkbeeld van den heer Kuiper is niet nieuw, maar werd, zij het ook in anderen vorm, vroeger reeds meermalen voorgestaan door degenen, die een even warm hart hebben als hij voor de eenheid der Christelijke Kerk. Metterdaad is het een zeer droef feit, dat, terwijl de Roomsche Kerk over heel de wereld zulk een machtige internationale organisatie bezit, het Protestantisme in zoovele kerken en kerkjes verbrijdeld is. Maar hoezeer we dit feit ook mogen betreuren, de idee zelf door den heer Kuiper en ook door anderen wel voorgestaan, schijnt ons niet niet voor realisering vatbaar. Indien als grondslag voor zulk een organisatie de Apostolische geloofsbelijdenis werd aangenomen, zou de Roomsche-Katholieke Kerk niet kunnen worden buitengesloten, evenmin als de Grieksch-orthodoxe Kerk, die beide evenzeer als wij de Apostolische Geloofsbelijdenis erkennen. En omgekeerd zijn er Protestantse Kerken, van wie kwalijk meer getuigd kan worden, dat ze nog op den bodem van ons algemeen en ongetwijfeld Apostolisch Christelijk geloof staan. Maar ook afgezien van dit formeel bezwaar zou terstond de vraag opkomen, met welk doel zulk een internationale organisatie in het leven zou moeten worden geroepen? Nuttig zou dit alleen wezen, wanneer er een Protestantisch concilie kon saamgeroepen worden, waar over gewichtige vraagstukken van de belijdenis enz. uitspraak kon worden gedaan. Maar juist op zulk een Concilie zou wel duidelijk aan het licht treden, hoe groot het verschil van inzicht onder de Kerken is, en vooral hoe met name de volkerkeren schier aan elke vastheid van belijdenis ontzien zijn. Natuurlijk wil dit daarom niet zeggen, dat niet voor een bepaald doel zekere samenwerking tusschen de Protestantse Kerken zou kunnen verkregen worden, zoodat b.v. thans om bij de volkeren op vrede aan te dringen. Maar dat zou geheel wat anders wezen, dan wat de heer Kuiper wil om een vaste internationale organisatie van alle Protestantse Kerken te krijgen.

Het is een schoon ideaal, maar dat, gelijc meer idealen, voor practische verwerkelijking ons onvatbaar schijnt.

Studiefondsen.

Prof. Honig heeft in de *Bazuin* een goed middel aan de hand gedaan om de studiefondsen aan de Theologische School en aan de Vrije Universiteit, waaruit onze theologische studenten studeeren, een handje te helpen.

Ijverig penningmeester als hij zelf is voor het studiefonds van de Theologische School, merkt hij maar al te zeer, hoe door den druk der tijden de inkomsten van dit fonds achteruit zijn gegaan. Vaste collecten worden in onze Kerken voor deze beide fondsen niet gehouden; over groote kapitalen hebben ze al evenmin te beschikken, wat er inkomt, moet in hoofdzak komen van vrijwillige gaven. En dan spreekt het van zelf, dat waar de belastingen stijgen, de levensmiddelen duurder worden, de inkomsten dalen, en bovendien voor allerlei steuncomité's en welddadigheidsbetoon zooveel extra moet gegeven worden, allicht onze arme studenten de dupen der historie worden. Toch is het niet alleen het warme hart van den professor, dat voor zijn studenten opkomt, maar evenzeer de liefde voor de Kerk, die Prof. Honig naar een redmiddel in dezen nood deed omzien. Het is nu eenmaal een feit, dat de meeste studenten in de Theologie zonder financiële hulp er niet kunnen komen. Kan het studiefonds hun deze hulp niet meer bieden, dan zal menigen, die anders gaarne voor predikant zou studeeren, uit gebrek aan middelen hiervan moeten afzien. En daarin zou metterdaad een gevaar voor de Kerk schuilen. Want we komen nog altoos heel wat predikanten tekort voor onze vacante kerken, en de toevloed van nieuwe Dienaren is toch reeds niet voldoende om in deze behoefte te voorzien.

Nu merkt Prof. Honig terecht op, dat men wel in de krant om een gave kan vragen, maar dat menigen, die er een dubbeltje of kwartje voor offeren wil, zulk een bedrag toch wat luttel vindt om dit per postwissel over te zenden. Wordt er daarentegen een collecte gehouden, dan vormen deze vele kleine gaven een groot geheel, en kan de som in eens worden toegezonden aan den penningmeester. 't Is alleen jammer, dat de vele extra collecten, die reeds gehouden moeten worden voor Zending, Emeriti predikanten enz., zoodat het heel jaar in beslag nemen en er geen enkele vrije Zondag voor een nieuwe collecte meer overschiet. Prof. Honig is nu op het vernünftige plan gekomen, om de bidstonden, die in vele Kerken wekelijks gehouden worden met het oog op den nood der tijden, ook voor dit goede doel dienstbaar te maken. Bij zulk een bidstond wordt toch gecollecteerd, en waar deze collecten natuurlijk een extra-inkomst voor de Kerk zijn, kan er bij de Kerkeraden wel niet te veel bezwaar tegen bestaan om van deze collecten nu eens een voor het studiefonds van de Theologische School en een voor het studiefonds van de Vrije Universiteit af te zonderen; of wanneer dit nog te veel gevraagd is, dan houde men een collecte en deele de opbrengst broederlijk over beide fondsen. Te Kampen heeft zulk een collecte reeds honderd gulden opgebracht, en wanneer dit goede voorbeeld overal werd gevolgd, zouden beide studiefondsen een flinken steun ontvangen.

Gaarne bevelen we daarom dit denkbeeld

van Prof. dat hij kwam. E dat het a zeker nie hulp, dat School. I fondsen de die coll studiefon heer van gracht 1

De ee Benedic gelijc aan den worden s ontzetten Europa. Regeerij veel tra en dat goederen

Toch droeve g maar w kwaad, t heeft aa deze o schuilt d gehouden belangen toe te p de veran gevolg z zegt de l te hulp l lijke saai wijst hij Encycloel dat liet n welwillen van hen, wordt; 3 in hatalij eindelijk aardsche nagejaag de hoog als doel gesteld, i die deze dat de het leven heeft aar oorlog, n schelike gekomen

Behalv log geel ook nog tegenove Roomsche Er spree Encycloel Kerk ver geschikte zoo schi van mee en tucht zeggen, zijne me verschille woorden letsel ka tegen o elkander dat men ren om e zulke b

Een lede liden is; bijnaa roeping meenden houden niets ve er naar ren ong adem de

Toch nieuwe P heeft, in zich op het stre een mee Integend dan Pio Moderni kende w II Tim. gehoor niet me aangeha

Sommij medegesh menachel Gods hu ongetoofli welke var Kerk ve zóóver g geheimen mensch. begripsve wijze va monstera hetwelk heeft als dat hij oordeelin hier in deze zo is, doch in 't y ijerig t smearing terecht anders s tot verni uitroet. lieken n van de heid, of, Moderni alles, wa